

Samling 6

Forestillinger. Hva er nordmenns forestilling om oss, og hva er vår forestilling om dem?

Målsettingen med denne samlingen er å bli bevisst at vi har forestillinger om, og lager bilder av "de andre", som ikke alltid stemmer med virkeligheten. Forestillingene påvirker allikevel den måten vi er sammen med de andre på, og kan lage unødvendige begrensninger i livet. Ved å reflektere over hvordan vi bruker forestillingene om de andre håper vi at fordommene blir mindre, og kommunikasjon og forståelse bedre.

Tanker som kan brukes under forberedelsen

Alle mennesker er både like og forskjellige. Alle mennesker trenger mat og klær og et sted å bo, og de må sørge for barna sine. Alle har også behov for kjærlighet, omsorg og det å bli sett og godtatt som den man er. På andre områder er mennesker ulike. Noen av forskjellene er medfødte, som f.eks. utseende. Andre forskjeller er tillærte pga. ulik kulturbakgrunn eller ulike erfaringer, for eksempel det å gå med slør eller det å gå mye i fjellet.

Hvem vi oppfatter som "vi" og hvem man oppfatter som "de andre", avhenger av hvem vi i den aktuelle situasjon kjenner oss like med og hvem vi kjenner oss forskjellige fra. "De andre" oppfattes ofte i et motsetningsforhold til oss selv, f.eks. de unge i forhold til de gamle, kvinner i forhold til menn, mødre i forhold til de barnløse, sin egen etniske gruppe i forhold til en annen etnisk gruppe, kristne i forhold til muslimer, fattige i forhold til rike, hvite i forhold til svarte etc. Dagens tema handler om forestillingene "vi" som minoritet har om "de andre" nordmennene som majoritet, og omvendt.

Mennesker har alltid hatt forestillinger om hvordan "de andre" er, og laget bilder av "de andre". Noen ganger lager vi positive bilder, andre ganger negative bilder. De fleste oppfatter seg selv og sin egen gruppe som på mange måter "bedre" enn "de andre". Når vi mennesker kjenner oss truet i vår gruppeidentitet, kan vi øke samhold og trygghet i egen gruppe ved å styrke og fremheve det ved oss som er forskjellig fra "de andre". Da lager vi ofte negative bilder av de andre. Disse negative bildene brukes også til å rettferdiggjøre at vi behandler "de andre" dårlig, eller at vi ønsker å ha en distanse til dem; "Hvis de ikke er like mye verdt som oss, behøver vi ikke behandle dem like bra". Dette gjelder for eksempel minoriteter, tjenere eller andre vi ser ned på. I ekstreme tilfeller, som ved krig, kan vi på den måten rettferdiggjøre at vi dreper "de andre". I et samfunn som Norge kan for eksempel nordmenn lage bilder av innvandrere som mindre verdt, og derfor

rettferdiggjøre at de blir diskriminert. En grunn til at man gjør dette kan være at man er usikker, eller at "de andre" rokker ved det selvsagte i egen kultur. Det samme kan gjelde minoriteten, de kan være redde for å miste sin etniske identitet som somalier, afrikaner, muslim el. l. i det nye landet fordi sammenligning med nordmenn også får dem til å se med andre øyne på egne tradisjoner.

Dersom man ikke kjenner seg godt mottatt i det nye landet, blir ofte behovet for å understreke tilhørigheten til sin egen etniske gruppe større. Der kan man fortsatt oppleve verdighet og trygghet. Vi ser derfor ofte at når noen kommer til et nytt land, holder de enda mer på sine tradisjoner og normer enn de gjorde i hjemlandet. For eksempel forteller mange at de i Norge er strengere med jentene for at de ikke skal bli for påvirket av norsk kultur, eller at det er mange flere som går tildekket i eksil enn i hjemlandet.

De forestillinger og bilder vi har av hverandre kan ha noe sannhet i seg, men jo mindre vi kjenner de andre jo mindre sant er ofte det bildet vi har av dem. Da lager man ofte negative bilder av de andre bare for å understreke at man er bedre enn dem.

- Gruppeleder og veileder ser på hvilke bilder og forestillinger nordmenn og gruppelederens etniske gruppe har av hverandre. Finn konkrete eksempler. Disse kan brukes av gruppeleder for å forklare for gruppen hva som menes med bilder av hverandre. Diskuter også hvor vi får bildene fra, for eksempel aviser eller ukeblad, vandrehistorier, sladderhistorier og rykter.
- Dette temaet egner seg spesielt godt for rollespill. Gruppeleder og veileder kan for eksempel planlegge et rollespill med forestillinger om hverandre. En annen mulighet er å finne frem avisartikler om de respektive gruppene. Diskuter hvordan deres egen gruppe presenteres, og se det i forhold til hvordan "de andre" presenteres. Diskuter om det som står i media om de ulike gruppene er riktig eller representativt for gruppen.
- Hvordan påvirker bildene oss? Se på konkrete eksempler i begge kulturer som kan bli begrensninger i hverdagen. F.eks. hvis nordmenn har bilde av at en bestemt innvandrergruppe lyver mye, vil de ikke la barna leke med deres barn fordi de er redde for at barna vil lære å lyve. Dersom gruppeleders etniske gruppe tror at norske barn drikker og har sex når de reiser på klasseset, får ikke gruppens barn være med på klassesetene. Kom med andre konkrete eksempler som gruppeleder kan bruke i gruppen.
- Finner eksempler på negative bilder nordmenn hadde av andre før det kom innvandrere til landet, f.eks. av tatere, sigøynere, folk fra andre landsdeler etc. Hvordan framstilte nordmenn seg selv i forhold til dem?
- Hvem hadde gruppeleders etniske gruppe negative bilder av før de kom til Norge? Hvordan påvirket disse bildene forholdet til "de andre"?

Samling 6 punktvis: Hva er nordmenns forestilling om oss, og hva er vår forestilling om dem?

1. Velkommen

Gruppeleder ønsker velkommen.

2. Oppsummering fra forrige samling

Oppsummering av hovedpunktene fra forrige gang om befruktning og fødsel. Gruppeleder leser opp det hun skrev ned forrige gang.

3. Hjemmeleksen: Deltakernes tanker om dagens tema

Gjennomgang av hjemmeleksen som var å tenke på hvilke bilder og forestillinger deltakerne har av nordmenn. Gruppeleder lar hver enkelt komme med et eksempel. Gruppeleder eller de andre kommenterer det ikke, men lytter. Fint om gruppeleder skriver ned eksemplene og gir dem videre til veileder når hun skal rapportere fra samlingen.

4. Innledning om dagens tema

Gruppeleder holder sitt innlegg om dagens hovedtema som handler om de bilder vi lager om andre grupper enn dem vi selv tilhører. Som nevnt kan rollespill eller bruk av avisartikler være nyttige måter å konkretisere temaet på, samtidig som det bidrar til å løse opp stemningen og få fart på diskusjonen.

Utover det å snakke generelt om temaet kan gruppeleder gi eksempler på:

- bilder nordmenn kan ha av dem.
- bilder de kan ha av nordmenn. Bruk gjerne noen av eksemplene som kom opp under gjennomgangen av hjemmeleksen.
- hvordan bilder av den andre kan lage begrensninger i måten å leve på.

6. samling

1. 2 min
2. 5 min
3. 5 min
4. 10 min

fortsetter 

5. Gruppediskusjon

Gruppen diskuterer hvilke fantasier og bilder vi har av hverandre. Gruppen deles i to om de er mange. Forslag til spørsmål gruppen kan diskutere:

- Hvilke bilder tror dere nordmenn har av dere? Hvorfor har nordmenn disse bildene? Stemmer de med virkeligheten? Kan dere gjøre noe for å påvirke de holdningene de har om dere som er feil?
- Kom med konkrete eksempler på hvordan dere ser på nordmenn. Påvirker disse bildene den måten du eller dine barn lever på? På hvilken måte? Er det ting dere eller deres barn ikke vil eller får gjøre fordi dere tror nordmenn er på en bestemt måte?
- Hvilken gruppe laget dere negative bilder av før dere kom til Norge?
- Hvordan var disse bildene, og hvordan påvirket det forholdet til denne gruppen?
- Hvilke bilder lager vi mest av om hverandre, de som viser likheter eller de som viser forskjeller? Er det noen bilder dere har av nordmenn som er positive og som dere kan lære av? Tror dere at nordmenn har noen positive bilder av dere som de ønsker å lære av?

Gruppen kan også deles i mindre grupper som kan lage egne rollespill av noen av punktene. Noen kan f.eks. være nordmenn og noen afrikanere og snakke om hva de tror om hverandre og så eventuelt bytte roller. Man kan også lage et rollespill om hvordan negative bilder av hverandre setter begrensninger, for eksempel noe et barn ikke får lov til å være med på. Rollespillene viser de for hverandre slik at de evt. kan være utgangspunktet for diskusjonene, "Er det sånn vi ser hverandre?"

6. Oppsummering av gruppediskusjonen

Oppsummering av gruppearbeid gjøres ved at gruppeleder spør hver enkelt hva som har vært viktigst for dem på denne samlingen. Det er fint om alle deltakerne nevner et par ting. Gruppeleder skriver punktene ned for å bruke dem på neste møte.

7. Presentasjon av neste tema som hjemmelektse

Gruppeleder forteller at neste møte skal handle om hvordan de passer på hverandre slik at de følger de normer og verdier deres etniske gruppe synes er riktige. Hjemmeleksen er å tenke ut et område som de følger med på/kontrollerer hos hverandre.

8. Takk for i dag

Gruppeleder takker for i dag, og sier når de skal møtes neste gang.

6. samling

5. 1 t 15m

6. 15 min

7. 5 min

8. 2 min